

FAMILIULU FAMILIULU



DIARIŪ BELETRISTICŪ ȘI ENCICLOPEDICŪ-LITERARIU CU ILLUSTRĂȚIUNI.

SIMEONŪ BĂRNUȚIŪ.

(1808—1864.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Schiță biografică, — ideile și lucrările lui.

(Urmare.)

Bărnuțiu nu era de părerea, ca bărbații harnici de lucru dincóce de Carpați să trecă în țeră, lăsându pre cei de acasă fără scut, apărare și învățatură; ci admitea acésta numai condiționat, decă respectivul nu poté să aibă prospecte de a lucra aci mai spre binele poporului decâtu dincolo; elu condamna prin urmare pre toți căți din comoditate, postă de câștiguri materiale și îmbogățire i-și părăseu vatra parintescă. Stefanu Miclea, fostu profesorū la Jași, după-ce primī și densusu dela Ministru invitarea ca să vină la Jași, întrebă pre Bărnuțiu, care deja era aședatū în postū că are să primescă ori ba. Bărnuțiu i răspunde: »In scrisórea din urmă eu mi-amū datū opiniunea, ca să vîi, te rogū însē nu o lua ca o cinosură, căci eu numai atâta valóre am voitū se aibă acea opiniune în cumpăna deliberațiunei d.-tale, că decă ai vreunū prospectū de a potea lucra in mijloculū Românilorū de acolo, in Brașovū. Blașiū seu airea, seu de a avé altă ocupațiune, unde ți-ar' veni mai îndămână și mai bine, la o întemplare ca ace'a să rămāni acolo, iar' decă n'ai nice unū prospectū de aceste, — deliberézāte și vină.»

Nu din ceva interesū meschinū ci din motive cu adevératū nobile și romānesci primeșce Bărnuțiu invitarea. Elū și înainte de terminarea pro-

cesului din Blașiū a fostū profesorū cu trupū și sufletū, și omulū șólei voia să rămānă și după-ce și terminā študiile juridice. A fi deregătoriū nu ia convenitū naturei sale, căci pre lângă că era cam morbulentū, din unū postū de judecatoriū nu poté să-și desvólte lucrarea națională așa precum i-ar' fi convenitū, nice să se perfecioneze in știință și să producă ródele, pre cari le-a produsū. Șólele ce esistau in Austria, întelegemū pre cele romānesci, erau după vremile de atunci bine întocmite și pre calea de a ajunge șóle curatū naționale; in Moldova însă stau lucrurile in privința inștruciunei de totū réu; acolo era lipsă de unū spiritū regeneratoriū, care alătura cu Laurianū se continue opera lui Asachi, ce prin ómenī fără tragere de inimă pentru națiune au fostū aprópe nimicită.

M. Sturza frământatū necontentitū de partida reacționară și temēdu-sē póte de o mișcare in contra sa, in dosulū căreia șcia pre consululū rusescū, desființă aședāmintele de cultură națională, consimțēndū la zugrumarea învățamētului naționalū. Următoriulū seu G. Ghica se apuca să reedifice éráși unde acela stricase; rēndueșce o comisiune, ca să facă unū regulamentū școlariū, care in 1851 se și incuviință de cătră domnū; Ghica avēndū lipsă de poterī, cari să-i pună in practică regulamentulū, recurse totū la idea cea vechiā pusā in practicā totū-de-a-una cu bunū folosū, de a aduce

profesori buni din Transilvania. ¹⁾ Mai întâie aduce pre Laurianu, iar acesta pre Bărnăuțiu, ca să-i fie mână de ajutoriu în a resbi greutățile și inlatura piedecile, cari i se puneau în cale.

Cunoscându Bărnăuțiu acesta se hotărî a merge, și după-ce primî concesiunea dela ministeriul de Interne cu hârtia de dto ^{1/12} 1854. Nr. 13536 ca se îndepărteze spre a-și ocupa postul, înse sub condițiunea, ca se rămână și mai departe cetățană austriacă, — în 24 Decembre 1854 plecă din Viena preste Lemberg, Cernăuți la Jași și în Ianuarie 1855 'și începe prelegerile din logică.

Împresia bună și bucuria, ce a cășunat în inimele Românilor adevărați venirea lui Bărnăuțiu în Jași o dovedescă multe scrisori de gratulare, ce le-a primită din toate părțile. Ne mărginim a cita aci scrisoarea primită dela un membru a illustrei familie Hurmuzachi, dela Constantin, care petrecea în Moldova; epistola e de cuprinsul următoriu:

»Clarissime Dómne!

Venirea d.-vostre în Jași e cea mai mare binefacere pentru noi, cea mai frumoasă sərbătore națională, căci dela d.-voastră și dela preademu d.-vostre colegă Lauriană pôte așcepta cu dreptă cuvântă numai Moldova ci totă Româniea înflorirea școlilor și prin ea lățirea culturai intelectuale și morale, fără care nu e regenerațiune, nu e mântuire. Poteți dar' judeca, multă stimândă Dómne, câtă de mare au fostă și este bucuria și mulțămirea ce mi-au căuzat acestă evenimentă atătă de ferice. Cu cea mai vie plăcere am aflată prin scrisori dela Cernăuți, că și bunii mei părinți și frați au avută de multă dorita ocaziune de a Vă închina omagiul stimei cuvenită înaltelor și multelor d.-vostre merite și Vă rogă să credeți, că dorința de a Vă aduce și din partea noastră tributul sincerăi noastre adorațiuni și a revedea și pre bunul nostru amic Laureanu, e celă mai forte îndemnă ală strămutărei noastre la Jași. Până atunci placă-ve, multă stimândă Dómne, a accepe pre lângă cele mai cordiale felicitări de bunăvenire încredințarea profunde stime cu care am onóre de a mă numi ală d.-vostre veneratoră șcl. «

Totă asemenea scrisori primeșce și dela alți illustri bărbați din familia Hurmuzachi și anume dela George și Alekū Hurmuzachi, cari petreceau în Bucovina. Din toate scrisorile acestora transpiră totă acea inimă românescă, acele sêmțeminte nobile naționale, cu cari sau destinsă totă-de-a-una Hurmuzachiană față de poporul român. Ba din scrisoarea lui Alekū sar' părea, că elă invidiază pre Moldoveni, căci le-a succesă a cășciga pre Bărnăuțiu în mijlocul lor, cândă Bucovineni ar' fi avută și mai mare lipsă de o atare acuzițiă, »Eu iubite Domnule,« scrie Alekū, »suntă cu ună gradă mai egoistă, fiindă că a-și fi dorit și pentru țera mea, carea are mai multă decâtă ori care altă trebuință de sprjinulă, de luminele unui bărbat ca D.-ta, acelu cășcigă, și fiindă că credă, că nu te-ar' fi pierdută nici Moldova, căci poziția D.-tale

aci țiar' fi dată totă posibilitatea, totă înlesnirea de a lucra în folosul națiunei. Aceste priviri, aste considerări precum și dorința de a ne fi potută folosi și la ale noastre slabe lucruri și stăruințe de povățuirea, de ajutoriul luminat și zelos ală D.-tale, mă îndemnă la astă scrisoară. «

Din ziua în care se suî pre catedra de filosofă din Jași, — se dice în anuariul general ală înștrățiunei publice din România pre anul școl. 1863. ștudentii totă au potută se aprețieze, se stimeze și se respecteze pre profesorele lor, care șcia a-și împlini dătorințele sale așa de bine. Solidă și limpede în esplicările sale, dulce și afabilă în manierele sale, Bărnăuțiu a șciută șeși cășcige nu n imai respectul ștudentilor, dar' chiar' ală întregului corpă profesorală.

Dovédă despre prestigiul, ce și l'a cășcigat Bărnăuțiu în Jași îndată la începută e împrejurarea, că a fostă denumită de locuitori de înșpectore, căci Lauriană în Maiă 1855 a fostă trimisă dimpreună cu Const. Negri la conferința dela Viena în cauza Principatelor, iar dupăce acea conferință se sparse fără rezultată, a primită însărcinarea dela Domnitori, ca se viziteze școlele mai de renume din Germania, Francia, Italia etc.

Cătă a fostă Lauriană absentă din Jași, a corespundată continuu cu Bărnăuțiu. Dela conferința dela Viena i scrie cu dto: ^{9/21} Maiă 1855 între altele: »Noi ne aflăm aci de 12 zile. Conferințele suntă începute, veți fi cetită în gazete schimbările cari sau întemplată la Paris și la Constantinopol. Aci se ascéptă Resid-Pașa în zilele aceste. Veți fi cetită Protocoalele conferințelor mai vêtosă așa precum suntă tipărite în Independence belge, în Wienerzeitung și în Ost-Deutsche. Din dênsele veți vedea că trebile Principatelor mergă destulă de bine. . . . Se pare că Turcii ar' voi se-și cășcige mai mari drepturi asupra principatelor, de câtă au avută până acum; dar' nu-i voră lăsa Francesii și Rușii. În fine terenul care sau cășcigată până acum, ne dă dreptă se sperămă mai multă decâtă se ne temem. «

În o epistolă din 30 Maiă îi împărtășeșce, că »a primită ordină prin telegrafă dela Ministru, ca după înalta voință a Domnitoriului se se ducă în călătorii spre a visita școlele și a aduna materialele necesare pentru Moldova. «

Fiindă-că călătoria lui Lauriană, respective esperințele cășcigate de dênșulă au avută ună efectă atătă de binefăcătoriă față de școlele din Moldova, reformându-le și rēdicându-le la nivelul școlilor europene, dămă publicității scrisoarea lui Lauriană cătră Bărnăuțiu din Berlină cu dto ^{21/9} Junie, în care se înșiră pre scurtă locurile pre unde a umblat și ce a făcută.

Frate Bărnăuțiu!

Eu am plecată în 31 Maiă dela Viena cătră Praga și în 1 Juniu am ajunsă la Dresda, unde am petrecută până la 9 ale acestei lune, și am visitată toate școlele de acolo, ba m'am repețit și până la Tharandt spre a vedea die Forst- und Landwirthschaftsakademie. În 9 am trecută la Lipsca, unde am petrecută o sēptămână până ce am visitată școlă

¹⁾ Xenopol: Memoriu. Jași 1885.

lele cele multe de acolo. Din Lipsca m'am repe-
dită până la Altenburg spre a vedea centrul geo-
grafic al Germaniei și memorabilitățile lui. În
16 am plecat la Halle, aci am avut de lucru până
în 18 seara. În 19 am vizitat școlile din Magde-
burg și seara 7 ore am plecat la Berlin, unde abia
am ajuns după 10 ore trecându pre lângă Brande-
burg și Postdam. În Berlin au ploată totă ziua
din 20 Juniu, pre lângă aceste am vizitat uni-
versitatea. Aci am de scop a rămânea până la 30
Junie apoi voi pleca cătră Hamburg, unde voi
petrece până la 3 Juliu, de aci merg la Hano-
vera unde voi petrece până la 10 Juliu.»

(Va urma.)

P E R U C A.

— Novela originală. —

(Urmare.)

«Câteva zile avui iarăși un bărbat atent,
dar' în curându pasiunea pentru cărți fu
mai tare și-lu atrase din nou la club, unde
jocul reincepă cu mai multă înverșunare. Pentru
a evita reproșurile mele, la care eu de altcum
renunțasem, de multe ori lipsia chiar' dela mesă
și rămânea nopti întregi afară din casă. Acesta
era fericirea promisă de căsătoria din amor.»

«Te rogă nu mă intrerupe, căci știu ce obiec-
țiune vrei să-mi faci.»

«În curându bôla, de care suferia bărbatul
meu și a cărei gravitate eu nu o cunoșeam, făc
progrese repeđi din cauza vieței lui neregulate. În
acestă tîmpu eu, singură în casă, căutam să uit
nenorocirea mea prin cetire, lucrări casnice și aju-
torarea sêracilor, cărora le dîcem să se roge
pentru mine.»

«La doi ani după cununiă bôla bărbatu-meu
se agravase întru atât, încâtă medicii îi recoman-
dară să schimbe aerul. Elu trebui să plece și mă lua
și pe mine cu dînsul, după cum am înțeles mai târ-
diu, nu din afecțiune, ci pentru ca să aibă o soră de
caritate și ca să scuse ôreși cum risipirea averi mele.»

«Nu voi descrie suferințele ce am îndurat
în tîmpu de doi ani de căletoriă prin țerile căl-
durate cu acestă omă egoistă, care devenise ner-
vosă prin bôla și ajungea câte-odată în portarea
lui față de mine până la brutalitate. E de ajuns,
că le știu eu și chiar' acum mă înfiorez de spaimă
și scârbă cândă, mă gândesc la sdrobirea totală a
ilusiilor mele de fată tineră.»

«In ajunul morții bărbatul meu pără de
totă schimbată la fire. Începă a-mi vorbi cu dul-
ceta, să uita la mine cu milă, plânsă chiar' și în-
tr'ună momentă de ecspansiune î-mi mărturisă, că
eram ruinată prin el și se rogă de iertare pentru mi-
șelia lui și pentru martiriul ce mă făcuse să îndur.»

«Plânse cu el și iertai totul.»

«Și acum, tinere, după această căsătoria de
amoră, cređi că mai pot să greșesc a două ôră ?

Nu, dragulă meu, suntă tare convinsă, că, dacă
nu fericirea, celă pușină linișcea și mulțămirea se
potă găsi numai în unirea cu un omă serios și
cu dare de mână.»

— «Cu coconulă Muțunachi, nu e așa, dómna ?»
dise doctorulă cu dispreț.

— «Elu sau altulă, pușină importă. Dar'
fiindcă sa prezentat elu, nu vedă de ce nu l'ăși
crede demnă de încrederea ce voi să-i arêt.»

— «Oh, dómna,» dise tinerulă cu adencă
emoțiune, «cum pot greși ast'felu ? Să facă ab-
stracțiune dela falsitatea deducțiunei, că dacă ci-
neva a fostă înșelată printr'o pretinsă legătură de
amoră, cum a fostă a d.-tale, nu mai potă găsi
fericirea într'o altă unire pornită din sentimentă ;
să dîcă, ca d.-ta, că amorulă este o minciună, séu
o închipuire, și că numai prietenia și averea potă
da mulțămirea în căsătoria ; cređi, că acestă d.-nă
Muțunachi este în stare a realiza această mulțămire ?»

— «Și de ce nu ?»

— «Îi bine, dómna, protesteză cu totă po-
terea iubirei mele încontra acestui nou pașiu nenorocit.
Nu pledeză cauza mea, vorbescă, nu ca celă
mai fierbinte și mai sinceră adoratoră ală d.-tale,
ci ca amică, căruia te-ai încredută, ca duhovnică,
dacă vrei. Acestă omă e prostă și falsă, ună par-
venită fudulă, egoistă și mișelă.»

«Oh, mă spării ! Dovedește-mi celă pușină
cele ce-mi spui.»

— «Câtă despre prostia nu trebuie nici o
dovadă. Ajunge, ca acestă omă să deschidă gura,
pentru ca să se vadă goliciunea capuluiă se ; câtă
despre restă mă angageză a dovedi, că am drep-
tate. Dă-mi numai două zile regază și făgăduș-
ce-mi, ah, făgădușce-mi, că decă te voi convinge,
vei renunța la această căsătoria fatală.»

Ea stătă ună momentă pe gânduri, apoi rē-
dică ochii asupra lui și întâlă căutătura plină de
rugăciune și de amoră a tinerului.

— «E bine, fiă,» dise ea întorcându capulă,
»i-ți dau terminulă cerută, dar' nu credă, că vei
reuși.»

— Oh, îți mulțamescă, dómna,» esclamă clă
cu focă, »suntă sigură că voi dovedi totulă.»

— «Dar' dacă nu vei potă ?» întrebă Ange-
lica după o pausă.

— «Atunci,» răspunsă elă cu simplitate,
»atunci, dómna, voi mori.»

— «Oh !» esclamă ea cu spaimă și-și acoperă
fața cu mânilă.

— «Te spării, dómna ? Cređi, că vieța mea
ar' mai avea vre-ună preț, cândă te-ăși ști în
brațele altuia ? Cređi, că iubirea mea este o glumă
séu o închipuire ? Nu, dómna : este ună sentimentă
atâtă de profundă și de puternică, încâtă face una
cu esistența mea, și cândă l'ăș smulge de acolo,
ar' lua cu sine séu mintea séu vieța mea.»

Elă vorbia cu atăta focă și elocință, vócea
lui vibra de atăta emoțiune, încâtă Angelica i-și
luă mânilă de pe față. Ochii ei strălucă de ună
focă covârșitoră și o frumósă colóre roză îi inima
incântătorea figură.

— »Taci, domnule, taci,« dîse ea înecatã, »te rog, taci, și, dacă m'e iubești... plecă, plecă numai decătî!«

Brădescu zăpăcîtî abia își găsi pălăria, apoi cu pași șovăitori se îndreptă spre ușă. Când puse mîna pe clîntă, aruncă asupra tinerei femeie o ultimă privire atătî de puternică, încătî se părea că totî sufletul i se transportase în ochi.

Ea nu lî pierdî de locî din vedere, iar', cândî ușă se închise după elî, cădî pe canapea jumătate leșinată.

VI.

Brădescu într'unî momentî de entuziasmî se angajase a da niște dovedî, pre care, după ce se linișcise, nu șcia cum se le găsescă. Inzădarî făcî tôte combinațiunile, pe care le născocia imaginația sa viuă, nu o găsia pe nici una potrivită, iar' tîmpulî pretiosî trecea.

În necasulî seu căută pe Muțunachi în tôte locurile publice, pentru a-lî insulta și a-lî omori în duelî, acesta credîndî că era mijloculî celî mai expeditivî în desperare de cauză.

Dar' coconulî șiretî se făcuse nevêdutî. Fiindî sigurî de reușită pe lângă gingașa Angelică, elî plecase la moșă se petrecă în linișce cele două dîle, care-lî despărțiau de momentulî fericirii.

Doctorulî se închise dar' în casă cu Jocko, pe care Angelică i-lî tramisese chiar' în ziua, cândî se petrecura cele narate în capitolulî precedentî.

Desperatî de a reuși în găsirea probelorî cerute, Brădescu se ocupă de drăgălașa maimuță, care-i arăta unî atașamentî și o supunere neesplicabilă. Doctorulî iarăși vedea în acestî dobitocî favoritî alî Angelichii unî prietenî, pe care-lî desmierda, căruia îi spunea chinulî seu de amorî, și Jocko par' că ar' fi înțelesî, căci îi înapoia aceleași mângăieri și cu privirea sa plină de inteligență par' că lî consola dîcîndu-i: »aibi răbdare, tôte se vorî schimba în spre bine.«

Preste două dîle Jocko era vindecatî, dar' bietulî doctorî se bolnăvise rău de totî și sîmța, că momentulî decisivî, ce se apropia, trebuia să-i aducă mórtea.

Cu disperarea în inimă pornî la Angelica cu Jocko în brațî, Jocko acum veselî și sburdalnicî, pe care numai cu anevoe potî se-lî rețenă de a sări josî și a se joca cu păsêrile și câniî de pe drumî.

Ca unî condamnatî la mórte intră elî în curte, pîtrînsî în sală, unde ca de obiceiî nu găsi pe nimenî se-lî anunțe și cu niște bătăi de inimă îngrozitoare deschise ușa salonașului.

Aci o scenă neașteptată lî țenî în locî, ca trăsînitî.

Angelica ședea pe canapea, iar' coconulî Miltiade, în genunchi dinaintea ei, îi făcea una din cele mai înfocate declarațiuni, pe care le potî nescocî mintea și inima unui flăcău tomnaticî.

Doctorulî încremenitî scăpă pe Jocko din brațî.

Îndată ce atinse pămîntulî, maimuța începî se se joca cu veselî, din două sărituri ajunse în dreptulî lui Muțunachi, care zăpăcîtî încă nu-și schimbase poziția sa ridiculă, și infipse mînilî în frumosele lui plete parfumate și strălucitoare, trase nițelî, și, o minune! acelî incomparabilî pîrî, fala și proba de tîneretă a boerului, nu era decătî . . . o frumôsă pîrucă.

Miltiade duse mîna la capî, care rămăsese mai lucî decătî celî mai lucî genunchiî, iar' Jocko, nebunulî, își pusese pîruca de-ndosele pe capî și ingenunchiîndî lângă boerî morăia pasionatî și-i făcea Angelichii cele mai caraghioșe semne cu mîna.

Șcena era atătî de grotescă, încătî și Angelica și doctorulî izbucniră într'unî risî fără sfîșitî, iar' coconulî furiosî sări în peciøre, smulse pîruca dela Jocko, căruia i-i dede o strașnică lovitură de piciorî, apoi luă pălăria și plecă în fugă amenințîndî pe doctorî cu pumnulî închisî.

»E bine, dîmnă,« dîse Brădescu după ce se opri din risî, »mi-se pare, că falsitatea persînei coconului Muțunachi vî este destulî de dovedită.«

— Oh!« rîspunse Angelica începîndî iarăși a ride, »asta nu dovedește, decătî că Miltiade portă pîrucă, și chiar' acesta descoperire nu este meritulî d-tale, ci alî nebunului meu de Jocko.«

— »Mărturisește însî, dîmnă,« observă doctorulî, a cărui veselî se recori de totî la cuvintele vîduvei, »că celî puçînî acestî omî sa făcutî de risî în fația d-tale și că nu va mai cuteza se se arete pe aci.«

— »Oh, dragulî meu, acesta nu este doveditî de locî. Într'adevîrî am fostî nevoitî să ridî de scenă în sine, dar' nu găsescî ridiculî, ca cineva se potî pîrucă, cândî este chielî, seu dinți prepuși, cândî a avutî nenorocirea se și-i pierdă pe ai sîi. Este o mîsură higienică, dar' nimicî de risî.«

— »Eu credî, dîmnă, că dacă unî omî este în stare se se fîlescă cu lucruri străine, ca acestî domnî cu pîrulî cumpîratî cu chilogramulî, nu potî se aibă nici sufletî lipsitî de falsitate.«

»Cestiunea e de discutatî, dragulî meu doctorî, dar' nu e dovedită; credî, că n'ai reușitî în încercarea d-tale și totî ce ai profitatî este amânarea hotărîrii mele, pînă cândî boerulî se va linișci nițelî după afrontulî de adineaori.

— »Oh, dacă-i așa, dîmnă,« izbucni tînerulî, care începuse a se supîra, »voiî ști găsî unî mijlocî, ca se facî pe acestî ridiculî ciocoiî se-și pierdă ceva mai multî decătî pîruca.« . . .

— »Ce vrei se dîci tîner? Mî spariî.«

— »Ce am de gîndî se facî, este secretulî meu, și dacă, de aci va resulta vre-o nenorocire, nu va fi vina mea.«

»Vrei se-lî provocî?« întrebă Angelica cu spaimă.

— »Nu potî se spunî, ce voiî face, dîmnă, dar' m'ați împînsî la estremeitate și voiî ști se lu-



Tiněra věduvã sě gatã de balũ.

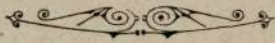
crezû, dacã nu pentru fericirea mea, care sa sfârșitû, celû puçinû pentru a țe pãzi pe d.-ta de o nenorocire.»

Ȋicãndû aceste cuvinte doctorulû salutã re-
pede și plecã, pe cândû Angelica, rãmase singurã,
trebui sã mãrturisescã, cã din doi adorãtori rãmã-
sesse cu nici unulû și cã în viitoriû numele ei va
fi pôte amestecatû în vre-o aventurã nenorocitã.

Acesta era rezultatulû dublului jocû pe
care-lû jucase.

(Va urma.)

Iosif Popescu.



Cartea cântecelorû.

De GAJUS VALLERIUS CATULLUS

Traducere de
GEORGE COȘBUCÛ.

(Urmare.)

III.

*Pe frumoșã Acme, pe iubita lui,
O țene Septimiu strînsû la peptû cuprinsã,
Beatû elû de iubire, ea de dragû învinsã.
„Cãtû voiû fi pe lume, pentru mine nu-i
Altã fericire mai pre susû de tine!
Decãtû sã-mi uitû cândva ce jurû ađi mai bine
Mã 'ntãlnescã 'n Libia ori ce leu turbatû!“
Elû a Ȋisû, obrazulû Acmei sãrutãndu-lû,
Eros, audeindu-lû,
Strãnutãndû odatã Ȋa aplaudatû.*

*Acme 'și dã pe spate capulû visãtoriû,
Blãndã și frumoșã ca o reverie,
Inãltẽndu-și gura ei trandafirie
Ea sãrutã ochiû mãndrului feciorû.
„Numai pentru tine 'mi trãescû viațã!
DomneȊeu întorcã-și dela mine fația
Cãndû mẽ voiû întorce dela tine eu!“
Ea a Ȋisû, cu ochiû umeȊi sub pleoșe,
Eros, stãndû pe aprópe,
și audendû pe Acme strãnuta mereu.*

*Ast'feliû ei nu-și schimbã nici cu 'nalții regi
Sórtea lorû, trecû veselî viațã fericitû
Nu și-ar' da Septimiu scumpa lui iubitã
Nici pentru averea Siriei întregi.
Iar' frumoșã Acme, dedicãndû iubiriî
Ȋilele ei tóte, rumpe trandafirî
Tineretei numai pentru-alû ei iubitû.
Spuneți voi acuma, ați vȊȊutû vre-odatã
Unû feciorû și-o fatã
Ca sã aibã cândva traiû mai fericitû?*

IV.

*Cãți au partea lorû de bine
De-a fi vecinicû lângã tine,
Vecinicû din surisulû tȊu
Primenindu-și totû noroculû,*

*O, ei nu și-ar' schimba loculû
Nici cu însuși DomneȊeu!*

*Lesbio! Eu de iubire
Mi-am eșitû de multû din fire,
Nu mai suntû alû meu de multû!
Cãte-ași vrea sã-ți spunû! Sã pôte?
Mi s'oprescû pe buze tóte —
Spune-mi tu, cã eu te-ascultû!*

*Prea multû chibzuescû cu firea,
și mẽ dóre chibzuirea
Gãndului meu ostenitû!
Facû și eu ca desperatû —
Au peritû cetãți și nații
Din prea multulû chibzuitû!*

(Va urma)



CORÓNÃ ȘI IUBIRE.

— Narațiune istoricã. —



Istoriografulû casei domnitóre de Braun-
schWeig-wolfenbüttel, a scrisû în cro-
nica familiei prințiare, cu datulû de
8 Martie 1721, urmãtoarele șire:

Unû curierû a adusû astãȊi trista
șcire, cã, fica iubitului nostru prinț,
princesa Amalia Șarolta de Braunschweig, femeia
clironomului rusescû Alexei, a moritû în 30 a lunei
trecute. Acestã șcire neașceptatã a cãusatû multû
reû Serenitãței Sale, care închiȊendu-sã în casã
n'a primitû pre nime.

..... Și viețã și mórtea 'sû în mâna lui
DomneȊeu!

*

În aceste șire n'ar' fi nimicû însẽmnatû. Sã
aflã sute de atari casurî prin gróșele cronice. Cea
ce ne înteresãzã pre noi mai multû, 'sû acelea șire
pre carî însuși domnitoriulû le-a scrisû sub acestã
notițã. Numai atãta-i:

»8 Martie 1721

?«

..... și unû sãmnû mare a întrebãrii, altceva
nemicû. Acestû sãmnû a întrebãrei înșe, ne na-
rãzã o întregã istorie.

I.

Cu șapte lunî înainte de datulû pomenitû,
unû cortejû lungû eșã din capitalã și sã îndrepta
spre frontierã. În fruntea cortejului mergeau tã-
cuți și nepãsãtori cam 100 de cãlãreți. Din cândû
în cândû mai suna cãte-o helebardã ce sã atingea
de crengile de pre marginea drumului.

Dupã cãlãreți venea o cãlesã pompóșã în
care ședea o fatã. Fația i era palidã, și din trã-

surile-i de o frumusețe rară, se oglindea o mare obosală. În urma cortejului venia apoi un șir lung de cară, în cari erau provisiuni de călătorie.

Un nor de pravă acoperea totă caravana asta, care, sëmăna mai mult la un cortej funebru decât la ceea ce era în realitate, la o călătorie de nuntă. Tinera fată carea ședea în călăsă, era fica prințului de Braunschweig: Amalia Șarolta, și mergea la soțul sêu.

Norul de pravă cuprinse drumul în totă lărgimea sa. Și se părea, că călătorește o figură de umbră, care nu cunoște nici o pauză. De-odată ajunseră în marginea unei păduri și de aici încolo umbra cortejului se mestecă cu umbra ce o formau arborii seculari.

În marginea pădurei sta un tiner, care așcepta deja de mult cortejul. El e tare tiner de abia de 23 ani, dar se vede că espresiunea serioasă a feții sale ia întrecut etatea. Cortejul trecuse mai departe fără de a da ceva atențiune tinerului, dama din călăsă înse, câtă ce-lu privi înmărmuri. Fața-i mai înainte palidă se încinsă de o roșată viuă, și întrăga-i statură începă a tremura.

Tinerul sări apoi preste șanțul ce despărta pădurea de drumul de țară, se apropiă de călăsă și ingenunhiă. Norul de pravă mestecându-i fire arginții prin frumosu-i păr blondin, te-ar' fi făcut să crezi, că a încărunitu de-odată. El svirlă o epistolă pe sênul damei și stându totu ingenunchi privi cum pravulă cuprinse încetul pre încetul mai întâiu figura damei, apoi pre înșoșitori și în fine totu cortejul. Dar' cu tôte acestea el totu sta încă privind cum i se duce speranța.

Când călăsă ajunsă în cealaltă parte a pădurii, dama apucă epistola, o apăsă pre buze, o rupse și o ceti.

«Cavalerul Charles Monroy și deplânge te-saurul pierdut. Viéta e o gâcitură, a cărei deslegare e mörtea. El părăsește această parte a pământului și se duce colo departe, departe în Noul-Orleans, unde va așcepta deslegarea acestei mari gâcitură. La revedere în ziua deslegării: din colo de mormânt!»

Tinera damă privi încă multu tēmpu șirele acestea, apoi începă din nou a suspina profund. Buzele-i repetau în continuu acestea vorbe:

— Fericirea mea, fericirea mea pierdută!

Și-apoi norul celu mare de pravă iarăși o cuprinse. Jură împrejur să făcă din nou linișce; singur numai o părechia de turturele guruiau între tufe. Dar' ca și când și acestea ar' fi preceptul tristul refren, așa de mult sëmăna risul lor cu o erupțiune de dorere.

II.

În Moscva se făceau mari sērbări. Fidanțata principelui moșcenitoriu avea să sosescă în capitala rusască. Petru celu Mare poternicul Țar alu Rușilor, și prim nora cu pompă orientală,

Tunurile bubăiau, clopotele sunau și poporul cu miile se îmbulđa pre strade spre a vedea pre fi-torea țarevnă.

Țarul însuși merse două mile înainte prin-cesei. În momentele-i treze țarul Petru era un om destul de plăcut; dorere numai, că momentele acelea erau tare rari!

Când cortejul se ivi departe în câmpul vederii, țarul împintenându-și calul grăbi spre fi-torea țarevnă, carea ședea singură în călăsă. Locul gol de-a drépta ei așcepta de mult ca să fiă ocupat de celu competent, cu atăt mai vertosu acuma când cortejul trecuse deja preste frontiera rusască.

.... Dar' Alexei nu venise înainte fidanțatei sale; locul acela rămase dar' totu gol.

Când privirea țarului zărise pre înalta damă, ochi-i începă a schinteia. Se complimentă apoi înainte ei și o agrăi cu voce dulce:

— Te salut în imperiul meu iubită fică!

Amalia Șarolta sărută mâna domnitoriului.

— De acea am venit înainte D.-tale, iubită copilă — continuă țarul — ca să potem vorbi confidențial. În venirea D.-tale am pus mari speranțe. Când, înainte de asta cu doi ani am călătorit prin Germania, și am fost oșpele Inaltului D.-tale părinte Te-am vedut și deja Te iubiam ca și cum ai fi fost propria-mi copilă. Atunci încă am hotărît ca să-Ți ceru mâna pentru fiul meu.

— Acesta onore Majestatea Vostră!... — dise princesa cu o voce abia audibilă.

Țarul Petru o privi trist.

Acestă onore Ți împune D.-tale o mare datorință, o forțe mare datorință — continuă el cu voce blândă. — Puține femei ar' putea îndeplină această datorință, mă încred înse în D.-ta și sper că o vei împlini... Nu Te-a mirat împrejurarea acea că încă nu Ți-ai vedut mirele?

— Într'adeveru Majestate, această mi-sa împertu încâtva curios!

Țarul surisă cu mâcnire.

Să vezi iubită fică, multe lucruri Ți se voru părea la început curioșe, dar' pre încetul Te vei deda cu ele. D.-ta Ți-ai adus aci tinereță, frumusețe și speranță, și în schimb pentru ele vei primi o coronă. Schimbul e de atare, că poți și câștiga mult, dar' și pierde.

— Nu Vă preceptu Majestate!

— Ți voi esplica dară, căci am aflat de lipsă ca să Te întroducu mai întâiu în tôte, ca nu cumva mai târziu să-Ți pierdi curajul. Fiitoriul D.-tale soțiu, nici pre departe nu-i așa ca să-lu poți numi un ideal. Eu, părintele lui, Ți mărturisesc, că să fiu fată, nu l'ași alege. Nu Te teme! nu-i uritu, nu-i nici prost — cum îi vestea, — ci, e neînfrănat în pasiunile sale. E drept, că acestea le-a eređit dela mine, dar' eu mai am pre lângă ele și țaria voinții. Dorere, că fiul meu acesta nu o are!

— Nu cumva le vedeți Majestatea Vostră pre tôte mai negre ca în realitate?

— Nu, fica mea! nu mai am nici o iluziune! Eu, care am fostu capace, ca se deșceptu din letargia-i seculară pre unu poporū mare, n'am fostu harnicu ca sē cultivezū spiritulū fiului meu! Așa stau în fația lui, ca și înaintea unui străinū. Era mai sē abdicū de orī ce speranță, cândū Te vēdū pre D.-ta. Atunci de-odată sē deșceptă în mine cugetulū: Dacă cumva mai pōte, cineva ca sē scape pre Alexei, acea numai o femeia o pōte, și acea femeia e asta! Căci pōte, cugetam în mine, schinteia numai dormiteză în sufletulū lui; pōte că, așceptă numai ca surisulū unei femei, flacăra amorului unei adevērate femei, sē aține foculū ce dōrmecă. Oh, fica mea, de-ar' fi asta adevēratū, de nu m'ași fi înșelatū în presupunerele mele!

— Și credeți Majestatea Vōstră! că eu voiū fi capace spre acēsta?

— Orī d.-ta, — orī nime! Asta e ultima probă ce o mai facū. Marea mea operă nu mi-o potū pune în jocū, nu-mī potū încredința imperiulū meu unū atare urmașū, de care mē temū că va strica, acea ce eu am făcutū cu atāta ostentā. Dacă Alexei nu sē va îmbuna, atunci ultimulū meu planū e nimicitū și după Țarulū Petru nu va urma pre tronū fiulū sēu!

— Și din mine ce va fi Majestate?

Țarulū o privi rece cu marii sei ochi vineți.

— Din d.-ta? O speranță suflată de vēntū, o armă ce ți-a cădūtū din mână! Ce șciu eu! pōte vei deveni o *femeia f. ricită*, dar' nici de cum o domnitōre mare!

Țarulū complimentāndu-sē se duse. Tinēra damă sē uită puçinū după elū și-apoi și apēsă mână pre inimă. Ea s'atinsē din întēmplare de unū capētū de hârtie, și atunci unū oftatū eși din peptulū sēu. Amalia Șarolta șoptea:

— O speranță suflată în vēntū? Dar' mai este ore ceva speranță pe întregū rotogolulū pământului?! . . .

III.

În una din chiliile palatului Kreml ședea o damă tinēră. E Amalia Șarolta, care preste câteva momente va avea sē se întâlnească pentru prima-dată cu soçulū sēu, cu clironomulū rusū Alexei.

Trecură deja 24 de ore de cândū vorbise cu țarulū Petru și acelea cuvinte crude și acum i mai sună în urechi. De vre-o câteva momente ea sē ocupă cu cugetulū, că ore ce rolū i vorū fi determinatū ei aici; dar' după acea sē convinge, că va fi silită sē-și plece capulū dinaintea volnicii.

Ce va și putea sē facă altceva, departe de casă și de toți aceia, pre cari ia cunoscutū și ia iubitū? O mână puternică a apucatu-o și a mânătu-o înainte cu putere iresistibilă; chiar' acea mână, care a sacrificatū mii de vieți pentru scopurile sale mărețe.

Aci, nu va mai putea fi vorbă de opunere, ci numai de ascultare. Acea mână o va constringe, chiar' și de sar' opune.

. . . . Dar', da decumva viitorulū nu va fi așa de negru? Da decumva te vei putea înțelege cu elū? Va fi de lipsă numai, ca sē abdică de tōte acelea visuri plăcute din trecutū, sē-și uite de totū ce i-au mișcatū inima și i-au implutu-o cu simțiri dulci. Va trebui numai, sē abdică de iubire, și în loculū ei sē se împretinēscă cu recea ambițiune.

Amalia Șarolta și ridică apoi capulū cu superbie și dișe cu vōce sonoră:

— Mē voiū împretini!

Dar' îndată după acea țipă miratā. Prin ușa din fația întră în sală unū tinērū, cu piciorile împletecindu-se și privindū dama cu unū surisū dobitocescū. O privire din partea acesteia a fostū destulū, pentru de a vedea cu cine are de lucru: cu unū omū mortū de beatū de vinarsū.

— Cine ești d.-ta? Ce voiești aci? strigă afară de sine princesa.

Celū ce întrase sē miră de ea într'unū modū prostū, și apoi începū sē grohăiescā:

— Cine-sū? Frumōsă întrebare! Ți-sū bărbatū.

— D.-ta? d.-ta! Și d.-ta ești prinçulū Alexei?

— Acela-sū dēu! Alexei, bunulū Alexei, frumosulū Alexei, bețivulū Alexei. Așa m'a întitulatū tatălū meu, marele țarū alū Rușilorū. Așa că-i frumōsă titulătură?

— Imposibilū sē fi acela!

— De ce se fă imposibilū? Pentru că dōră am beutū ceva mai multū ca de regulă? Trebuie dōră sē serbezū cumva și eu diua acea, cândū pentru prima-ōră am sē-mi vēdū femeia!

— Depărtēzā-te! — sbierā superbā princesa.

— Aia nu o voiū face! — replică clironomulū cu unū grimazū de alū bețivilorū, — tata mi-a demandatū ca sē viu aici, și iată că-sū aici!

— D.-dēule, D.-dēule! — esclamā tremurāndū tinēra damă, apăsāndu-și ambele mână pre fruntea-i ce sbocotea. Era cu totulū frapatā de aspectulū greșosū ce lū presenta bărbatulū acesta, care era — soçulū sēu!

— Șciū că ești pretentiōsă draga mea! — continuă cu vōce răgușită soçulū beatū. — Multe femei sar' sēmți fericite cândū le-ași lua în considerare, și d.-ta

— Numai de acea te rogū, lasă-mă! — sē roga princesa.

— Chiar' și de-ași vrē n'ași putea; căci țarulū mi-a demandatū sē vinū aici. Și apoi sē șciū, că la mandatulū țarului trebuie sē te supui. Elū a voițū sē-ți curtisezū, de acea te voiū sāruta!

Împletecindu-se și cu brațele desfăcute spre îmbrățișare sē apropiā tinērulū de femeia sa, care înmărmurī de frică. Dar' înainte de ce ar' fi îmbrățișatu-o, sē deschise aprōpe de ei o ușă secretă, prin care întră țarulū Petru.

— Mergī de-aici! — îi demāndā acesta cu o vōce timpită. În ochiū lui ardea unū focū negru și fația-i era desfigurată de mânia.

— Dar' d.-ta mi-ai demādatū tatā. . . .

— Mergi de-aici neputinciosule! — îi dîse țarul, a cărui față se încinse cu sânge, — eu nu ți-am demădatu să vii aici beatu.

— Ce de vorbă, pentru câteva înghițituri de vinarsu!

— Vei avea să plătești scumpu acestea înghițituri de vinarsu. Mergi de-aici ți-o mai dîcu pentru ultima oră!

Tinêrulă totu împletecîndu-se părăsi sala.

Țarul cu peptulă gâfăitoriu să uită după elu: apoi grăbi spre ușă și o închise în urma lui. Era ca și unu titanu ce amenință ceriul.

— E capetu la tôte! — borborosi elu.

Voise să părăsescă apoi sala, dar' dădu cu ochi de princesa care ingenunchiăndu 'și rēdicase ambe mănile ca și spre rogăciune.

— Scapă-mē de elu. Mai bine suferu ori și ce, numai pre acesta nu!

— Fii linișcită copila mea, — o asigură țarul — să voru îndrepta tôte.

— Nicî-odată! Mai bine moru decătū să fiu a lui!

— O dîci seriosu?

— Seriosu și din adēnculū inimii.

Țarul oftăndu una profundu să întorse dela ea. Sē duse spre ferēstră și-și plecā fruntea spre sticla rece. Stătū multu ast'feliu; cāndu să întorse față i era cu totul linișcită.

— I-sū de aceași părere cu d.-ta — începū țarul cu vōce tare — nu poți trăi cu Alexis, *vei trebui dar' să mori!*

Amalia Șarolta î-lu privi mirată.

— Ce-am dîsu e lege! — continuă țarul cu vōce aspră, — eu am căutatū în d.-ta o țarevnă pentru tronulū rusescū, dar' m'am înșelatū în poterile și voința d.-tale. Te-ai retrasu dela prima probă și asta nu ți-o potū ierta. D.-ta va trebui dar' să mori!

— Voiesci să mē sinucidî?

— N'ası avea dōră dreptu? În țara asta eu 'sū domnū și asupra vieții și asupra morții. I-ți dau cāră timpū ca să te pregătești așa după cum vei ști. Cătră sēră voiū veni și-ți voiū aduce o sticlă de veninū. Vei avea sē o golescî și apoi Alexis, iarăși va fi liberu!

IV.

Pe luciulū mării baltice unū vēntū linū sē jōcă cu valurile. Razele sōrelui glumescū cu ele și împrăscîă o lucire seducătore pre întinsa masă de apă. Ultima lucire încăldītore a sōrelui de tōmnă sē scobōră pre marea plană și farmeculū ei nașce speranțe chiar' și în inimele amortite.

O mare naie de rēsboiū luceșcē departe pre valuri. Stēgulū rusescū flutură pre cātartu-i. Ea părăsise înainte cu două dīle portulū, unde pre vre-o câteva corăbii flutura stēgulū de doliu. Jeleau rapida mōrte a tinerei clironome.

Pe corabia asta nu sa împlātatū stēgulū de doliu. Ori dōră cei de pre ea, nicî nu știu ce nenorocire a lovitū imperiulū rusescū?

„Amiculū Familiei.“ Anulū XIV. — 1890. Nr. 3.

Pre coverta ei stă o femeia tinēră si priveșce spre luciulū apei. O mirare nespūsă sē vede pre trāsurile feței sale, care de bună sēmă nu i-au causatu-o privirea mării.

Femeia asta sē miră, cum de trăieșce!?

Dar' iacă că sē apropie de dinsa unū oficialū de marină și pre o tassă de argintū îi presentēză o epistolă; și-apoi făr' de a dīce ceva, o lasă și sē duce. Tinēra damă desface epistola și ceteșce:

»Iubită fică Amaliă Șarolta!

Țarulū Rușilorū Petru Te salută! Totū am pusū jocū, dar' am pierdutū. Pe d.-ta însă te-am scăpatū. Ți-am promisū că de nu te voiū potea face o domnitōre puternică, sē te facū o *soție fericită*. Î-mi tēnu dar' promisiunea. Cea ce ai beutū d.-ta, n'a fostū veninū, ci o beatură adormitōre. Ești mōrtă pentru lume, dar' poți trăi pentru fericire. Naia asta te va duce în Noulū-Orleans, unde *locuieșce Charles Monroy*. Fii a lui, fii fericită, și cugetă-te la trecutū, ca la unū visū rēu!

Petru.“

Pre teritoriulū Noului-Orleans e zidită o mică căsuță. O pădurice verde plină de flori rīdītore, o încungīură. Pe arbori înalți guruiescū turturele, dar' guruitura lorū nu e sēmnu alū tristeții, ci așa sună ca și șōptele fericitilorū amoresați. . . .

(R. T.)

Aurel O. Domșa.

SCRISORI DIN ROMANIA.

(Urmare)

Totî ómenii serioși suntū de acordū a recunōșce, că mai temeinice cunoscințe au licențiatii facultătilorū române, decătū unii dintre »doctorii« cari ne vinū din străinătate. La ori-ce întēmplare dicția s'au limba de predare a profesorulū absolventū alū facultătilorū române e în stare a lāmuri elevulū pe deplinū lecția.

E firescū acestū lucru de-vreme-ce limba în care primesce profesorulū cunoscințele sale, e limba română, corectū și frumosū rostită de profesorulū sēu universitarū.

Bunī juriști dă facultatea de drepturi. Altcum Românulū are particularitatea de a fi bunū legistū. Procedura de apărare în România e verbală. Prea adese-orī e o plăcere a asculta pledoariile unui destoinicū avocatū românū. Rēmāne însă a sē discuta datā procedura judecătōrescā a Romāniei e practicā, ori nu? Pārerea mea este că prea tēne multū în așeptare pe celū în dreptū dintre cele două partide. Până a-ți dobândi definitivū dreptulū, trecū anī la mijlocū, de vreme-ce acusatulū i-sē dau prea multe drepturi de opoziție pentru formalități. S'a copiatū fāră îngrijire din

procedurile străine, fără a țene socotélă obiceiurile poporului român și trépta lui de cultură. Alt'cum intenția legiuitorului a fostă a garanta câtă se póte mai mult scăparea acusatului, ca unul ce constituie partida îngreuiată.

Intru câtă privește facultatea de medicină, doctorii absolvenți ai facultăților noastre române sânt astăzi căutați. Eu admit că au dreptate cei ce spun cumcă numai obiceiul, rămas în o parte a soșietății noastre, de a cauta ce e străin, mai ispitesce pe unii dintre doctorii-medici din România a alerga câte un an s'au doi pe la Paris, etc. pentru a poté pune titluri de »fostu internu alu cutărui s'au cutărui spitalu din Paris.

Locul politehnicului e ținut de »școlă superióră de poduri și șosele.« Acesta după märturisirea unui bunu absolventu dela unu politehnicu germán cu nume mare, dá absolvenți fórte iscusiti în specialitatea lor. Pomenitulu domnu absolventu din străinătate, acum funcționariu în România, mi-a declarat, că absolvenții »școlei de poduri și șosele din București« sânt fórte adese-ori superiori acelora, care au terminat studiile în străinătate. Pentru a fi primitu internu-bursieru (stipendistul internu) în această școlă, nu se cerú studii formale, nu se cere terminarea liceului (gimnasiului superioru). Aspirantul are să se supună unui examenu. Am vedutu programul cunoscințelor ce se cerú concurentului, și märturisescú că e unu programu fórte greu.

Școlă superióră de agricultură și silvicultură dá bun silvicultori, iar' nu bun agricultori. Absolvenții unui gimnasiu superioru sânt primiți în această școlă fără a mai fi supuși vr'unui examenu. Toți ceialalți concurenți, pentru a fi primiți trebuie să se supună unui examenu de primire. Se cerú cunoscință multe. Nu recomandú unui elevu din Transilvania a se presenta la acestu examenu, căci în anii din urmă mulți au fost nevoiți a se înapoaia în patrie din pricina că n'au isbutit a trece examenul de admitere.

În generalu la tóte examenele de admitere ce au a trece elevii români de dincolo de Munți, ei se dovedescú de câți-va ani încóce inferiori elevilor din România, și prea adese-ori incapabili de-a isbuti. Ast'felu se oferú multe, fórte multe casuri de a vedé pe bietii băiați din Transilvania ajunși în o situație precară.

Școlă normală inferióră s'au »școlă normală de învățatori« (preparandia) are ca profesori absolvenți licențiați (censurați) ai facultăților de litere și sciință din țară și străinătate. »Școlă normală de institutori« (preparandia pregătitoare pentru catedrele de învățatori ai școlilor primare urbane s'au ai școlilor numite în Transilvania »școle normale«) are angajați profesori licențiați pe la universitățile îndeosebi germane.

Remâne ca să se facă o reformă a seminariilor clericale diecesane (eparchiale.)

Stăruințelor repețite a succesu a să înființa și facultatea de teologie. Aci în locul »doctora-

tului« în teologie, studenții trecú examene de licență (censură).

Fostul ministru alu înstrucțiunii publice sub guvernul liberalu, dl. Dimitrie Sturdza a dobândit facultății de medicină pe eminenții profesori dnii Asachi și Babeșiu, iar' fostul ministru dl Titu Maiorescu luând în mână cestiunea facultății de teologie a dat acesteia unu distinsu teologu, pe dl Simeon Popescu, fostu protopopu alu Sibiiului.

Școlile comerciale au câte cinci clase. Aceste deși nu se pot aseména academiilor comerciale, ele dau bun negustori, comptabili pe la caselle mari comerciale și instituțiuni de bani.

Educația și înstrucția femeilor se face în așa numitele școli secundare sau centrale (școli medii) de fete. În aceste se primescú eleve care au terminat cele patru clase primare de fete. Mai sânt pensionate particulare de fete, în care se predau și studiile liceale (clasele gimnasiului superioru). Cu privilegiul examenelor de bacalaureat (maturitate) primescú multe fete atestatul cerut de bacalaureat. Aceste ajungú profesore pe la școlile secundare-centrale de fete. Unele dintre fetele bacalaurate urméză cursurile de facultate îndeosebi pe acele ale facultății de litere și sciință (facultatea de filosofie). Sânt câteva ștudente și la facultățile de medicină din București și Jasi. Școlile secundare de fete dau bune învățătoare pentru școlile sátenesci de fete și chiar' pentru școlile mixte de băieți și fete. Dintre absolventele școlilor secundare de fete se recrutează și institutoarele (învățătoarele pentru școlile primare de prin orașe.) Ele trecú concursul alături cu normalistii (absolvenții școlilor preparandiale). Fórte adeseori se întâmplă că fetele reușescú mai bine la acestu concurs și ast'felu ocupă dênsele posturile de învățatori sátești.

Asilul »Elena Dómna« dá bune profesore pentru școlile secundare de fete, pentru școlile primare urbane de fete și pentru școlile de fete și școlile mixte sátesci. Sânt numeroase casurile în care învățătoarele dau mai bune rezultate cu elevii decâtú învățătorii.

Afară de internatele statului, în care se întreténú elevii mai sermani și bun pe cheltuéla statului, mai sânt și internate particulare în care intrândú elevii sânt supuși unei discipline rigorosă. Acestia urméză cursurile la școlile statului. În internatú li-se dá uneori și înstrucție privată și la sfârșitul anului școlariu elevii trecú examenele la școlile statului.

Despre internatele publice, particulare și despre alte cestiuni privitoare la înstrucțiunea publică în o altă scrisóre. — Aceste informațiuni vorú interesa pe mulți dintre cetitorii d.-vóstre, cuprindéndú note de orientare pentru tinerii transilvăneni ce vinú din cóce.

Cornel Pop Păcurariu.



DIVERSE.

Cronică. — Podu de feru preste Dunăre. Guvernul României a hotărîtu definitivu construirea unui podu de feru preste Dunăre. Construirea s'a datu în întreprindere unei companii franceze cu suma de *aprobe șese milioane franci*. Prelângă importanța economică-comercială, acestu podu are negreșitu și o mare însemnătate politică. Elu lăgă România de dincăce de Dunăre cu România-transdanubiană, dăndu ast'felu tărie legaturii dintre pământulu românū de pe amēndoi țermurii Dunării-de-josu.

Fortificațiile in România. Fortificarea militară a României va continua. Pentru acēsta guvernul cere dela dieta țerei unū nouu creditu de 15 milioane franci. Fortificarea începută împregiurulu Bucureștilorū și pre linia Focșani-Galați încă în cei din urmă anū ai guvernului naționalu-liberalu s'a continuatū cu stăruință și sub guvernulu junimistū.

Posițiunea unui educătoriu este superiōră oricărui individū ce se află angăgiatū în serviciulu cuiva, — pentru acea cândū se dimite fără de vina lui i-i compete dreptū escontentare salariulu pe trei luni înainte și nu numai pe două săptămāni ca la alți indiviđi aflătorū în serviciū. Ast'felu s'a eđisū acēsta în unū casū coneretū din partea judecătōriei singulare și a tablei regeșei din Budapesta. Iar' încatū pentru educătōriā Curia reg. a eđisū cā educătōriā angăgiatū pe unū anū, în casū de a fi dimisā fără causā plausibilă, are dreptū la întregū salariulu anualu precum și la o sumă de bani adecuată provisiunei legătuită ei.

Căile ferate din Ungaria în decursulu anulu trecutū au încassatū cu totulū 79.977,720 fl. v. a. adecā cu 657,880 fl. mai multū decātū în anulū 1888.

In Belgia s'a decisū prin dietă ca damele se se admittă la ascultarea orī-carei facultăți și prin urmare se pōtā dobāndi gradurile de doctori în sciēnță și în speciālū cu privire la medicinā și apotecăriā cualificāndu-se de atari se pōtā practica în atare calitate. Practica advocaturei nu li s'a accordatū.

Jocuri la tombolă — precum și sortiři de unele obiecte și orī-ce altū jocū prin care se pōte ajunge la ceva cășcigū — este de a se însinua la direcțiunea finanțiară competentă de-a dreptulū orī prin inspectoratulū finanțiarū respectivū, — căci la dincontra arangiātorii de ast'felu de jocuri vorū avē de a plăti o mulctă banalā amēsuratā biletelorū orī sortiřilorū vëndute. — Chiar' și decā atari jocuri se arangiāzā spre scopuri filantropice, încă suntū de a se însinua. La acestū casū se pōte cere și iertarea competenței erariali — decā însinuarea se face baremi cu o lună înainte de sortiře.

Imperatulū și Regele Austro-Ungariei a cumpēratū bunulū dela Buchberg de lāngā Wels cu 700.000 fl. cā zestre pentru fiitorulū seu ginere archiducele Franciscū Salvatorū.

Eugenia, fōsta împărătēsă a Franciei, soția împēratului Napoleonū III. din materia minunată și dentelele elegante ale hainei s'ale de mirēsă face învilitōriā de altariū pentru mauzoleulū din Farnborough.

Maria Cristina regina-regentă a Spaniei intru bucuria cā i-sa re'nșănētoșatū fiulū, miculū rege alū Spaniei, a distribuitū 20.000 franci între institutele filantropice din Madridū.

Abatele Labelle, parochulū dela St.-Jérôme din Canada, se află în Paris. Elu e singurulū preotū în tōtā lumea civilisată care pre lāngā acea cā e deputatū în dieta țērii, ocupā totū-odatā și portofoliulū ministerialū, ca ministru de agricultură.

Locuitorii Vieni au plătitū în anulū trecutū 36¹/₂ milioane dare directă, adecā de trei ori atātā cātū locuitorii orașului Budapesta, — deși numărulū lorū este numai de două-ori mai mare ca a celorlū din capitala Ungariei.

Congresulū medicalū internaționalū se va întruni estū-anū la Viena în 15—18 Aprilie.

Prafū de pușă fără de fumū va se se fabrice pentru armata austro-ungarā în o fabrică anume înfiēnțiāndā din partea statului. Acēsta va aduce cu sēne ore-care străformare și a pușcelorū Mannlicher abia acum fabricate.

Teleonū între Viena și Berlin va se se construēscā. In acestū obiectū s'au și începutū pertractări între guvernulū austriacū și celū prusianū.

Valsū nou va se compunā conducătōriulū orchestrei dela opera din Viena cunoșcutulū compositorū musicalū I. Strauss. Acestū valsū se va și joca în zilele proxime prin personalulū baletului dela opera din Viena; și decā publiculū lū va primi bene se va și introduce în usulū comunū la baluri și alte petreceri cu dansū.

Desgropările la Troia au începutū iarāși sub supraveghierea Drului Schliemann și Drului Dörpfeld. Căpitanulū Bötticher, care n'a voitū de locū se dee cređēmētū acestorū descoperiri archeologice și a dīsū cā Dr. Schliemann e unū șarlatanū de frunte, e provocatū se iee și elū parte la lucrările de desgropare, ca se se convingā, cā obiectele, pe care Dr. Schliemann le numesce antice, suntū într'adevērū așa.

Chloroformū orī aether? Medicii anglesi după mai multe sute de probe au constatatū cā chloroformulū e mai bunū decātū aetherulū pentru alinarea durerilorū.

Firū electricū submarinū (telegrafū) a fostū așēdatū între Mombassa și Zanzibar și așa multū amintitulū Zanzibar se află acum în comunicațiune drēptā cu Europa.

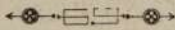
Balū in Mosova. Reuniunea de ajutorare a coloniei austro-ungare din Mosova a arangiātū unū balū care a avutū deplinū succesū.

Sultanulū Turciei în considerațiunea stărei precariā a erariului s'a învoitū ca se i-sē reducā civilista anuală cu 25 milioane franci. — Mare trebuie se fiā plata acea din care poți ierta 25 milioane pe anū fără se sēmțēsci ceva scurtare!



Trei fire de p^{er}u de-a lui Mohamedu a d^{ar}ruitu Sultanu oraşului Aleppo. Vesa Effendi, care a transportat acestu daru nepreţuiveru, pretutindena a fostu întimpinat^u cu mari ovaţiuni, iar în Aleppo a fostu salutat^u cu omagială submisivne şi veneraţiune din partea tuturor^u fruntaşilor^u din oraşu şi giuru.

O lecţiune bună. Junele principe alu coronei Italiei, Victor Emanuil, fiulu regelui Umberto, primesce în t^ote dⁱlele înainte de am^edi instrucţiunea profesorilor^u lui în diferitele ramuri ale sciinţelor^u. Pe masa studiilor^u se află unu orologi^u în forma celor^u obicinuite la caletoriă, care servă spre a indica fie-căru profesor^u t^emplu cându are s^e se retragă, cedându loculu successorului^u s^eu. Inti'o dⁱ, principele coronei, luându-şi lecţiunea în arta militară, nu-i p^{ar}e subiectulu nici-decum interesant^u şi pe cându d. Capuari, profesorulu s^eu, însemna pe o chartă planulu campaniei cu nişce mici steguleţe colorate, junele principe se folosi de ocaziune spre a împinge cu degetulu s^eu minutariulu orologiului înainte. Profesorulu observase ac^esta manoperă, dar' nu dⁱse nimic^u, ci continuă lecţiunea dⁱc^undu: »In strategiă există diferite stratageme, din care unele sunt^u pe depln^u onorabile, dar' altele nu, deşi pot^u contribui şi ele la scop^u de a scăpa de o poziţiune dificilă s^eu penibilă, de care unu general^u scrupulos^u şi consciinţos^u îns^e despreţuesce a s^e servi.« Victor Emanuil se roşi şi c^undu cur^endu după ac^esta profesorulu era s^e se retragă, l^u reţ^enu dⁱc^undu-i: »Te rog^u, domnule, ora lecţiunei n'a trecut^u încă, orologiulu este cu două d^eci de minute înainte.«



Gacitură de şach^u.

De St. St. Braşov^u.

		Fló-	fo-			
sar-	în-	desc,	lo-	tul	câmp	
Ca-	mai	în	rea'n	res-	ce,	
r ^e -	ua	te-	cu-i	o-	ta'n	pep- când
de	nu	za-	te'n	în	des-	ce; Al-
Al-	ro-	ves-	ri-	me-	veş-	
când	loc	dar'	te-	Dar	Flo-	

S^e p^ote deslega după săritura calului. le nese Terminulu de deslegare e ¹⁰/₂₂ Febr. a. c.

Glume. — *Cocóna i-şi face toaleta*
Fata din casă scapă oglinda din mână. Năcăjită, dⁱce cocóna: — N'am v^eduţu o fiinţă mai pr^ostă decât^u tine!
— Uitaţi-v^e în oglindă! — grăbi a dⁱce fata, ... căci nu sa spart^u.

Titlu desconsiderat^u. Unu baron^u m^erg^undu la unu bancher^u s^e-i împrumute parale fⁱ dⁱse acestuia: — »Sperez^u că nu vei pregeta a-mⁱ împrumuta suma ce ţi-o cer^u — numele meu vechi^u 'ţi este destulă garanţă!
— Bancherulu: — »Domnule baron^u, numele d.-tale este vechi^u — numele d.-tale e f^orte vechi^u — dar' i-mⁱ pare f^orte r^eu — pe lucruri vechi eu nu dau nici unu ban^u!«

S^e fereşce de acrelă. S^e-ţi fⁱă ruşine a cerşi — aşa voinic^u, tare şi mare! — »Ei! şci^u d.-ta care e pricina? de lucru mi-e acu sufletulu şi doctorulu mi-a dⁱsu s^e m^e feresc^u de acrelă.«

In armat^u. — Căpitanulu d'Armes: — »Domnule căpitan^u, am aci unu soldat^u, care e aşa de mare înc^utu nici o uniformă nu i s^e potriveşce şi nici unu pat^u n'avem^u după m^e-sura lui.«

— Căpitanulu: — »Bine, virălu de-ocamdată într'o saltea de paie şi pune pe altulu s^e dormă preste el^u.«

In şcolă. — Inv^eţ^utoriulu: Ioane, ce parte a vorbirei este cuv^entulu »oul^u?«

Ioan^u: Cuv^entulu »oul^u« e unu substantiv^u.

Inv^eţ^utoriulu: Bine, dar' de ce gen^u s^e ţene?

Ioan^u: Ac^esta s^e p^ote şci numai după ce-i clocit^u.



A ei e cuv^entulu din urmă. — Muierea: — Unde te duci bărbate dragă?

Bărbatul^u: — Unde vr^eu.

Muierea: — Bine, bine, numai s^e nu te duci aiurea! Si când^u reîntorei?

Bărbatul^u: — Când^u voi^u vr^e.

Muierea: — Bine, bine, numai s^e nu întădi^u mai mult^u!

Proprietariu, Redactoru răspun^etori^u şi Editoru: NICOLAE F. NEGRUTI^u.

Gherla Imprimăria »Aurora« p. A. Todoran^u 1890.